

Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Straffrätt och politik
En kvalitativ innehållsanalys av riksdagspartiernas
straffrättspolitik

Författare: Markus Tillman

Kandidatprogram i kriminologi

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 HP

VT18

Handledare: Anders Hylmö

Abstrakt

Denna studie undersöker hur väl riksdagspartiernas straffrättsliga politik överensstämmer med den kriminologisk forskningen rörande detta ämne, samt möjliga förklaringar till detta förhållande mellan politik och forskning. Det material som används utgörs av riksdagspartiernas partipolitik och valprogram inför riksdagsvalet 2018, och analyseras utifrån en kvalitativ innehållsanalys. I analysen tillämpas teorier av Henrik Tham, Robert Andersson och Roddy Nilsson, David Garland samt Nils Jareborg. Studien visar att riksdagspartiernas straffrättsliga politik kännetecknas av straffskärpningar och kriminaliseringar, som främst utgår ifrån straffteorierna vedergällning, individual- och allmänprevention, vilka har litet eller inget forskningsstöd. Studien visar även att avsaknaden av evidensbaserad forskning i riksdagspartiernas straffrättspolitik kan förklaras utifrån flera olika faktorer, däribland det allmänna rättsmedvetandets ökade inflytande, ett fokus på brottsoffret och dennes rätt till upprättelse vilket anses uppnås genom bestraffning av gärningsmannen, och förespråkandet av höga straff i syftet att visa handlingskraft mot brottsligheten.

Nyckelord

allmänt rättsmedvetande, kriminalisering, straffrättslig politik, vedergällning

Förord

Jag skulle vilja rikta ett stort tack till min handledare Anders Hylmö för all den feedback och hjälp jag har fått i samband med skrivandet av denna uppsats.

Markus Tillman
15/5-2018, Lund.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1. Avgränsning.....	5
2. Tidigare forskning.....	6
2.1. Den svenska kriminalpolitikens historiska utveckling.....	6
2.2. Synen på brottslighetens orsaker.....	8
3. Teori.....	9
3.1. Straffteorier.....	9
3.2. Förklaringsmodeller.....	11
3.2.1. Brottsofferframställning.....	11
3.2.2. Symbolisk förnekelse.....	12
3.2.3. Defensiv och offensiv straffrättspolitik.....	12
3.2.4. Massbrottsamhället.....	13
3.3.5. Det allmänna rättsmedvetandet.....	13
3.3.6. Social och moralisk ingenjörskonst.....	14
3.3.7. Sammanfattning.....	14
4. Metod.....	14
4.1. Material.....	14
4.2. Metodval.....	15
4.3. Genomförande.....	16
4.4. Etiska reflektioner.....	16
5. Analys.....	17
5.1. Överensstämmelse mellan forskning och straffrättspolitik.....	17
5.1.1. Sverigedemokraterna.....	17
5.1.2. Liberalerna.....	18
5.1.3. Moderaterna.....	19
5.1.4. Kristdemokraterna.....	20
5.1.5. Centerpartiet.....	20
5.1.6. Vänsterpartiet.....	21
5.1.7. Miljöpartiet.....	21
5.1.8. Socialdemokraterna.....	21
5.1.9. Generell analys.....	22
5.2. Möjliga förklaringar till diskrepansen mellan forskning och politik.....	23
5.2.1. Offensiv straffrätt.....	23
5.2.2. Allmänt rättsmedvetande.....	24
5.2.3. Symbolisk förnekelse.....	25
5.2.4. Brottsofferskap.....	26
5.2.5. Massbrottsamhället.....	27
5.2.6. Social och moralisk ingenjörskonst.....	28
5.2.7. Generell analys.....	29
6. Slutsatser och återkoppling till tidigare forskning.....	30
7. Källhänvisning.....	32

1. Inledning

Brott är i dagens samhälle något som berör och upprör på flera plan. Vissa är oroliga över att brott kommer drabba dem själva eller någon i deras närhet, andra ondgör sig över straffnivåer. Men oavsett vilken aspekt av brottslighet som utgör människors huvudfokus ser alla till politikerna för lösningar. Det stora allmänna intresset för brott och straff har lett till att kriminalpolitiken har utvecklats till en politisk arena där politiker och deras partier har möjlighet att profilera sig själva (Andersson & Nilsson 2016, s. 22). Detta har dock även lett till att experterna och vetenskapen allt mer får mindre påverkan på kriminalpolitiken, och särskilt rörande straffrätten (ibid. s. 22). Medan allmänheten blir alltmer angelägen om att stävja de brottsproblem som de upplever existerar, rör sig politikerna som ska lösa detta problem längre och längre bort från den evidensbaserade forskningen.

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur riksdagspartiernas kriminalpolitik idag förhåller sig till forskning, med fokus på den straffrättsliga delen av kriminalpolitiken. Uppsatsen ämnar även att belysa möjliga bakomliggande förklaringar till detta. För att uppnå dessa syften har två frågeställningar valts ut:

Hur överensstämmer riksdagspartiernas straffrättsliga politik med den kriminologiska forskning som finns på ämnet?

Vilket stöd finns det för olika förklaringsmodeller till detta förhållande mellan straffrättslig politik och forskning?

För att besvara dessa frågor kommer jag att, rörande den första frågeställningen, analysera den straffrättsliga delen i partiernas kriminalpolitik utifrån främst tre straffteorier samt, rörande den andra frågeställningen, analysera den straffrättsliga politiken utifrån kriminologiska teorier om kriminalpolitikens utformning.

1.1 Avgränsning

Kriminalpolitik syftar till att leda och influera samhället på olika vis och kännetecknas av politiska åtgärder som, direkt eller indirekt, rör kriminalitet (Andersson & Nilsson, s. 7). Kriminalpolitiken implementeras främst med hjälp av lagstiftning såväl som övriga institutioner i rättsväsendet, såsom polis och kriminalvård (ibid., s. 7). Utöver detta utgörs kriminalpolitiken även av en moralisk aspekt som rör samhälleliga värdekonflikter och dylikt

(ibid., s. 7). Denna uppsats kommer enbart att inrikta sig på den del av kriminalpolitiken som kallas straffrätt. Straffrätten utgörs av diverse straffteorier som handlar om straffets brottspåverkande effekter, straffets normativa grund samt legitimerandet av straffandet såväl som utdömandet av dessa straff (ibid., s. 8)

Jag valde även att endast utgå från de partier som förnuvarande representeras i riksdagen, det vill säga regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, samt oppositionspartierna Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Jag valde alltså att exkludera partier såsom Feministiskt Initiativ, Alternativ för Sverige och Piratpartiet.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer jag ta upp tre studier som rör förhållandet mellan kriminalpolitik och forskning såväl som förklaringar till detta förhållande.

2.1 Den svenska kriminalpolitikens historiska utveckling

Historikern Roddy Nilsson och kriminologen Robert Andersson menar att efter andra världskrigets slut ansågs kriminalpolitiken vara en underordnad del av den välfärdspolitik som rådde (2016 s. 101). Fokus för denna politik var att lösa sociala och strukturella problem, såsom fattigdom, som ansågs vara de huvudsakliga orsakerna till brottslighet och en rad andra samhällsproblem (ibid., s. 101, s. 117). Som en följd av detta, och det faktum att det existerade en samstämmighet rörande kriminalpolitikens inriktning, fokuserade inte politiker specifikt på kriminaliteten och höll sig därför undan från kriminalpolitiken, som i stor mån betraktades vara experternas och vetenskapens angelägenhet (ibid., s. 101).

1970-talet medförde en strid kring formuleringen av brottsproblemet, vilket påverkade kriminalpolitikens legitimitet, syfte och inriktning (ibid., s. 154). Från att tidigare ha varit förbehållet experterna och deras forskning, kom kriminalpolitiken att bli ett fält där politiker kunde attrahera väljare, profilera sig och vinna politiska poäng (ibid., s. 155).

Under 1970-talet kom experternas kvantitativa analyser av brottsproblemet allt mer att undantryckas av ett politiskt vetande som grundade sig i brottslighetens följder för de ”vanliga” människorna (ibid., s. 130-131). Denna kvalitativa kunskap sågs som en privilegierad och ”riktig” kunskapskälla som experterna inte hade tillgång till, och oavsett vad den kvantitativa bilden visade så ansågs brottsproblemet vara allvarligt (ibid., s. 131, 159). Genom att fokusera på konsekvenserna av brottsligheten, istället för dess omfattning, kunde

politikerna börja föra en kriminalpolitik oberoende av experterna (ibid., s. 131). Den nya kriminalpolitiken kom istället att söka stöd hos, vad man antog var, allmänhetens uppfattning, och det allmänna rättsmedvetandet blev således den viktigaste kriminalpolitiska förhållningspunkten (ibid., s. 131).

Under 70-talet kom även en tudelning av brottsligheten att äga rum, vad författarna kallar prioriteringspolitik (ibid., s. 131). Detta innebar att några typer av brott, nämligen narkotikabrott, ekonomiska brott, ungdomsbrott och våldsbrott, valdes ut och ansågs behövas tas itu med akut (ibid., s. 131). Prioriteringspolitiken kom att ifrågasätta den tidigare vedertagna uppfattningen att det påtagliga brottspreventiva arbetet ägde rum utanför den straffrättsliga institutionen, främst då läget beskrevs som för akut för att den långsiktiga brottsförebyggande verkan från de sociala åtgärderna skulle låtas ha sin gång (ibid., s. 131). Straffsystemets åtgärder, som sker direkt vid straffutlåtandet, fick alltså en framskjuten position, och de strukturella och sociala förklaringarna och orsakerna kom att hamna i bakgrunden (ibid., 131-132). Detta var ett resultat av det ovan nämnda politiska vetandet och dess kvalitativa beskrivningar av brottsnivåerna (ibid., 132).

I slutet av 70-talet introducerades kontrollmodellen till kriminologin av konservativa amerikanska kriminologier (ibid., s. 145). Fokuset på sociala och strukturella förklaringar till brottslighet kom att nästan helt ersättas av förklaringar utifrån individ- och miljöfaktorer (ibid., s. 144). Kontrollmodellen förde med sig utgångspunkten att brottslighet beror på avsaknaden av social kontroll, och inte sociala och strukturella faktorer som tidigare varit den ledande synen (ibid., 146). Brott kom att bli något oundvikligt vars skadeverkningar dock kunde påverkas, det kom att bli en vardaglig risk som all brottsprevention gick ut på att försöka kontrollera (ibid., s. 147). Den politikerpopulära kontrollkriminologin kom att medföra ett risktänkande som ersatte det tidigare strukturfokuset, och den kom genom detta att förändra kriminalpolitiken (ibid., s. 149-150). Om kontrollåtgärderna, såsom övervakning, polis och fängelsestraff, är omfattande nog kommer inte några brott att begås, och därför blir det utifrån ett sådant här risktänkande också naturligt att kontinuerligt höja straffen och tillhandahålla fler poliser (ibid., s. 150).

Under 1980-talet och framåt fortsatte experternas kunskap att förlora inflytande över kriminalpolitiken (ibid., s. 155). Många av de tidigare vedertagna kriminalpolitiska faktumerna, såsom straffsystemets negativa effekter, kom att ifrågasättas och förnekas av politiker, vilket möjliggjorde för politiska visioner att styra den kriminalpolitiska diskussionen (ibid., s. 155). Politiseringen av kriminalpolitiken innebar ett fortsatt fokusskifte från en idealistisk politik, som använde sig av sociala och strukturella förklaringar, med syfte att uppfylla långsiktiga

mål, till en påstått verklighetsförankrad kriminalpolitik, som fokuserade på kontroll, med tämligen kortsiktiga målsättningar som handlade om att förhindra krimogena situationer (ibid., s. 155). Kriminalpolitiken gick från att se på brott och brottslingar som produkter av ett dysfunktionellt samhälle, till ett omfattande problem som måste stoppas från att drabba de redbara människorna (ibid., s. 156).

Denna politisering av kriminalpolitiken fortsatte ända fram till mitten av 2000-talet, då den istället kom att uppnå ett postpolitiskt tillstånd som karaktäriseras av konsensus (ibid., s. 213). Såväl beskrivningen av brottsproblemet som lösningen på det har kommit att bli allmänt accepterade inom politiken: brottsligheten ses som ett oroande och utbrett bekymmer som endast kan lösas genom stränga straff och många poliser, och den enda debatt som försiggår handlar om vilket parti som finansierar dessa lösningar mest (ibid., s. 213).

Kriminalpolitiken har alltså gått från att vara en del av välfärdspolitiken förbehållet experternas kunnande, där fokus låg på strukturella och sociala orsaker till brottslighet såväl som socialisering och rehabilitering av avvikarna, till att bli en arena för politiker att profilera sig på, där välfärdspolitikens orsaksförklaringar har ersatts av risktänk och kontroll och experterna ersatts av det allmänna rättsmedvetandet (ibid., s. 286).

Även kriminologen Henrik Tham skriver att kriminalpolitiken har politiserats under 1970-talet och framåt, vilket har lett till att experterna har fått allt mindre inflytande (2011, s.43). Han menar att de politiska partierna sedan 60-talet har skiftat kriminalpolitiskt fokus från gärningsmannen till brottsoffret (ibid., s. 24) Politikerna har, med hjälp av media, inrättat en kriminalpolitik byggd på moral, varigenom ”människor stipuleras vara kränkta och i behov av upprättelse och utan att störas av frågor om straffens nytta och effekt” (ibid., s. 43). Dessa kränkningar förstärks ytterligare av gärningsmannens utveckling, från att ha varit en produkt av samhället, till en aktör som kontinuerligt kränker brottsoffret (ibid., s. 43). I min slutdiskussion kommer dessa beskrivningar av en kriminalpolitisk konsensus att jämföras med mina egna resultat och slutsatser.

2.2. Synen på brottslighetens orsaker – Ett amerikanskt exempel

De amerikanska kriminologerna Natasha Frost och Todd Clear menar i sin studie om den amerikanska massinspärningen av brottslingar att amerikansk straffrättslig politik genomsyras av en ideologi om bestraffande av kriminella, vilken helt utestänger andra röster i den straffrättsliga diskussionen (2009, s. 161). De skriver att detta fokus på straffande beror på att synen på bestraffning är kopplat till hur individen ser på orsakerna till brott (ibid. s. 172). I USA var det dominerande synsättet, fram tills tidigt 1970-tal, att kriminalitet

grundades i samhälleliga förklaringar, och straff framställdes som något väldigt negativt (ibid., s. 172). I samband med att brottsnivåerna ökade och kriminaliteten blev ett politiskt problem som politikerna kunde vinna inflytande genom, populariserades ett nytt synsätt på brott (ibid., s. 170, 173). Individerna ansågs vara en rationell varelse som ensamt bär ansvaret för dennes handlingar och kriminella handlingar utfördes enbart i de fall då de eventuella vinsterna av brottet översteg de eventuella förlusterna (ibid., s. 173). För att öka de eventuella förlusterna, och därmed förebygga brott, samt för att uppvisa samhällets fördömande av kriminalitet, förespråkades därför hårdare straff (ibid., s. 174). De menar att som en följd av detta kom all amerikansk straffrättslig politik att domineras av vedergällning och avskräckning genom höga straff, medan alla andra synsätt förpassades till den akademiska världen (ibid., s. 174). Även om Frost och Clears resonemang bygger på en amerikansk kontext finns det flera kopplingar till den svenska kriminalpolitiken och flera likheter med den utveckling som beskrevs i tidigare nämnda studier. I min slutdiskussion kommer denna forskning främst kopplas till den sociala ingenjörskonst som redogörs för i nästa kapitel.

3. Teori

Detta kapitel kommer att delas upp i två delar, en till vardera frågeställning. I den första delen, kopplat till den första av mina frågeställningar, kommer jag att ta upp de straffrättsliga begrepp som är nödvändiga för att förstå och förklara den straffrättsliga politiken, det vill säga vedergällning, individualprevention, allmänprevention samt reparativ rättvisa. I den andra delen kommer jag att ta upp de förklaringsmodeller som kommer att användas för att förstå varför den straffrättsliga politiken ser ut som den gör, nämligen brottsofferframställning, symbolisk förnekelse, offensiv och defensiv straffrätt, massbrottsamhället, allmänt rättsmedvetande samt moralisk och social ingenjörskonst.

3.1 Straffteorier

Det finns huvudsakligen tre olika typer av straffteorier, närmare bestämt vedergällning, individualprevention och allmänprevention (Andersson & Nilsson, s. 9)

Vedergällning grundar sig på pliktetik där det är handlingen som är av störst vikt (Andersson & Nilsson, s. 9). Det läggs stor tonvikt på ansvar och skuld, och fokus ligger inte på straffets konsekvenser, utan istället att handlingen ska sonas (ibid., s. 9). En central princip inom vedergällning är proportionalitet, vilket innebär att straffet ska stå i proportion till brottet (ibid., s. 15). Proportionalitetsförespråkare menar att oproportionella straff är ett hot

mot den allmänna laglydnaden, då sådana typer av straff kan underminera förtroendet för rättsväsende och lagar, som då förlorar legitimitet (ibid., s. 14).

Individualprevention grundar sig på konsekvensetik och fokuserar på de brottsreducerande effekterna hos individen av de olika rättsliga följderna, vilka är anpassade efter individens behov (Andersson & Nilsson, s. 9). De mest använda följderna som brukas inom individualpreventionen är avskräckning, inkapacitering och behandling (ibid., s. 9).

Idén om avskräckning har sin utgångspunkt i antagandet att mänskligt beteendet styrs av ett rationellt tänkande där eventuella fördelar vägs mot eventuella nackdelar. Straffet ska då få de negativa följderna av en viss handling att väga tyngre och därigenom fungera avskräckande (ibid., s. 10).

Inkapacitering handlar om den brottsreducerande effekt som kommer av att fängsla kriminella, och utgörs av två olika typer, kollektiv och selektiv (ibid., s. 10). Selektiv kapacitering syftar på de brottsreducerande följderna som uppkommer av att döma brottsbenägna individer till långa eller tidsbestämda straff, medan kollektiv inkapacitering handlar om den generella brottsreducerande effekten som användandet av fängelser medför (ibid., s. 10). Selektiv inkapacitering har utstått kritik för att de prognoser som ska avgöra huruvida en individ är brottsbenägen eller ej är opålitliga, och kritik har även riktats mot kollektiv inkapacitering, då det krävs storskaliga öknings i fängelsepopulationen för att få en betydande brottsreducerande effekt (ibid., s. 10). Generellt sett har båda dessa typer svagt eller obefintligt stöd i forskningen (ibid., s. 10). Relevant för dessa teorier är även återfallsrisken bland de intagna, som kriminologen Jerzy Sarnecki menar är relativt hög och korrelerar med straffets stränghet: ju längre fängelsestraff, desto högre återfallsrisk (Sarnecki 2009, s. 434). Det är även passande att i detta sammanhang nämna att icke-frihetsberövande straff, såsom samhällstjänst och villkorliga fängelsestraff, har uppvisat större brottsreducerande effekter än straffskärpande åtgärder, vilket kriminologen David Weisburd m.fl. visar (Weisburd et. al 2017, s. 314).

Till sist handlar behandling om att göra den kriminella kvitt sitt kriminella beteende, vilket görs genom en rad olika tekniker och modeller, såsom arbetsterapi och psykoanalys (Andersson & Nilsson 2016, s. 10). Olika behandlingsåtgärder har olika stort evidensbaserat stöd, det finns de som påverkar individen negativt men även flera sådana som har en positiv effekt (Weisburd et. al 2017, s. 315).

Allmänprevention syftar på den brottsreducerande effekt som följer av att allmänheten hotas med bestraffning ifall de begår kriminella handlingar (Andersson & Nilsson, s. 12).

Allmänprevention utgörs av två olika delar, nämligen moralbildning och allmänavskräckning,

vilken i sin tur delas in i direkt och indirekt avskräckning (ibid., s. 12). Indirekt avskräckning handlar om avskräckning dels genom att en handling är kriminaliserad, och dels genom att denna kriminalisering är kopplat till en rättslig följd (ibid., s. 12). Direkt avskräckning syftar på den avskräckande effekten som följer av att straff utförs i det offentliga, exempelvis genom offentliga avrättningar (ibid., s. 12). För att allmänavskräckningen ska ha en avskräckande effekt krävs det att tre villkor är uppfyllda: sanktionsstränghet, normkunskap samt sanktionssannolikhet (ibid., s. 12). Det krävs alltså att straffen som följer av en handling är tillräckligt stränga för att avskräcka från handlingen, att en potentiell brottsling är medveten om att den handling hen tänkt utföra faktiskt är straffbelagd, samt att risken att handlingen upptäcks och leder till en sanktion är tillräckligt hög (ibid., s. 12). Kriminologen Daniel Nagin menar att det överlag finns ett litet stöd för straffhöjningars avskräckande effekt, och av dessa tre komponenter är det också upptäcktsrisken som har den klart största avskräckande effekten (Andersson & Nilsson 2016, s. 12; Nagin 2013, s. 1-4). Moralbildning handlar i sin tur om att det faktum att en handling är brottslig även leder till att den upplevs som moraliskt förkastlig (Andersson & Nilsson 2016, s. 12). Moralbildning uppnås genom att en handling kriminaliseras eller nykriminaliseras, d.v.s. att straffet höjs eller att brottsrekvisiten utvidgas (ibid., s. 13).

Reparativ rättvisa innebär diverse typer av åtgärder, såsom medling, vars syfte är att återintegrera den kriminella i samhället samt att ge upprättelse till brottsoffret (Sarnecki 2009, s. 456-457). Ett genomgående inslag är att gärningspersonen ska reparera de skador hen vållat offret genom att bland annat acceptera sin skuld och be om förlåtelse (ibid., s. 457).

Kriminologen John Braithwaite menar att utvärderingar av dessa typer av åtgärder uppvisar en blygsam minskning av brottsåterfall, medan de positiva effekterna hos brottsoffret är desto större (Braithwaite 2016, s. 3-7). Reparativ rättvisa leder till minskad rädsla hos offret, minskade symptom för posttraumatisk stress, minskad ilska och hämndlystnad, minskad känsla av att ha blivit kränkt, såväl som ökad trygghetskänsla och upprättelse (ibid., s. 7)

3.2 Förklaringsmodeller till riksdagspartiernas straffrättspolitik

3.2.1 Brottsofferframställning

Tham skriver att det bland partierna existerar en rad genomgående ledmotiv rörande synen på och framställningen av brottsoffret (Tham 2011, s. 26). Tham menar att det dels råder en konsensus kring brottsoffrets betydelse i kriminalpolitiken, och att det dels råder en generell uppfattning om att brottsoffret får upprättelse genom bestraffningen av gärningsmannen

(ibid., s. 26-28). Brottsoffren framställs även som en homogen grupp med liknande skador, behov och upplevelser, där en kvinna som utsatts för ett våldsbrott av en man får agera urtypen för alla brottsoffer. (ibid., s. 29-31). Han menar även att det anses vara samhället och staten som har ansvaret att se till att brottsoffrets behov tillgodoses (ibid., s. 31-32).

3.2.2 Symbolisk förnekelse

Sociologen David Garland menar att många stater i världen idag använder sig av straff i tvivelaktiga syften (Garland 1996, s. 445). Garland skriver att höga brottsnivåer i många länder har blivit ett normaliserat faktum, vilket har lett till att stater ofta tar avstånd från uppfattningen att de ska kunna hantera all denna brottslighet på egen hand (ibid., s. 446-448). Staterna för därför ofta fram tankar om att det är hela samhällets ansvar att motarbeta kriminaliteten, vilket de gör genom att lansera kriminologiska kontrollteorier som fokuserar på minskandet av krimogena situationer i vardagslivet, som befolkningen förväntas anamma och utföra (ibid., s. 450-452). Detta är en del av den minskning av staternas makt som ägt rum sedan andra världskrigets slut, vilket staterna konstant förnekar och försöker motbevisa (ibid., s. 449). Garland menar att staterna använder sig av hårda straff för att visa att de vidtar åtgärder mot brottsligheten såväl som för att visa att de fortfarande har stor makt (ibid., s. 460). Genom att straffa försöker de förneka att de inte längre kan tillhandahålla säkerhet till dess befolkning (ibid., 460). Garland kallar detta fenomen för symbolisk förnekelse (ibid., s. 446).

3.2.3 Defensiv och offensiv straffrättspolitik

Nils Jareborg, som är professor i straffrätt vid Uppsala universitet, menar att syftet med all straffrätt är att skydda individers- och grupperns intressen från kränkningar, vilket i första hand sker genom hot om straff och, i de fall hoten inte lyckas avskräcka, realiserandet av dessa hot (Jareborg 1995, s. 19). Han menar även att det finns två typer av straffrättspolitik, som utöver detta grundläggande syfte, besitter andra ändamål: en offensiv och en defensiv.

Den defensiva modellen siktar på att skydda individer från maktmissbruk, både statlig sådan såväl som ”överdriven repression i såväl lagliga som olagliga former...” (ibid., s. 24).

Poängen med den defensiva modellen är inte att fungera som ett samhällsförändrande verktyg, utan snarare att säkerställa straffsystemets rättssäkerhet och rättvisa (ibid., s. 24).

Brottsprevention är alltså inte något som det läggs fokus på, och det poängteras även att strafflidande är något som i stor utsträckning bör motarbetas (ibid., s. 24-26).

Däremot är den offensiva modellens främsta mål just brottsprevention och samhällsförändring, där både rättssäkerhet och rättvisa hamnar i bakgrunden (ibid., s. 27). Jareborg menar att den offensiva modellens utgångspunkter härrör från ”det sunda förnuftet” och därför bortser den ofta från kriminologisk forskning (ibid., s. 30). En sådan utgångspunkt är att hårdare straff avskräcker fler kriminella, vilket Jareborg menar bl.a. leder till överkriminaliseringar som överanstränger rättsväsendet, ett ökat antal frihetsberövanden, samt att straffrättsliga sanktioner i större utsträckning används för mindre allvarliga brott vilket får konsekvensen att straffrätten i allt större utsträckning får ett ”folkpedagogiskt” ändamål (ibid., s. 30-31). Han menar slutligen att den offensiva modellen leder till att straffrättens manifesta syfte är att förebygga brott, medan det latent och egentliga ändamålet är att stilla befolkningens oro över brott (ibid., s. 32).

3.2.4 Massbrottssamhället

Andersson och Nilsson menar att den tidigare omnämnda, och av politiker använda, kvalitativa tolkningen av brottsproblemet, det vill säga ett fokus på konsekvenserna snarare än den faktiska omfattningen, har lett till att vi idag uppfattar brottsligheten som en ständigt närvarande fara som genom sin blotta existens oavbrutet påverkar vårt beteende och handlande (2016, s. 159). De kallar detta för massbrottssamhället och menar att denna föreställning har varit drivande i kriminalpolitikens utveckling sedan 80-talet (ibid., 161). De menar att massbrottssamhället fungerar som ”en referensram med ett tillhörande verklighetsanspråk...” som den kriminalpolitiska utvecklingen kan placeras i och som rentav är nödvändig för att göra dessa processer förståeliga (ibid., s. 161).

3.3.5 Det allmänna rättsmedvetandet

Det allmänna rättsmedvetandet är idén om en inställning som majoriteten av befolkningen har om olika rättsfrågor. Dagens kriminalpolitik influeras kraftigt av det allmänna rättsmedvetandet, då politikerna utgår ifrån detta när de fattar beslut om de kriminalpolitiska åtgärderna som ska implementeras (Andersson & Nilsson 2016, s. 162). Detta är inte helt oproblematiskt, eftersom det överhuvudtaget inte är möjligt att tala om ett homogent folkligt medvetande och då gemene man har minimala kunskaper om straffsatser och straffrätt generellt (ibid., s. 163).

3.3.6 Social och moralisk ingenjörskonst

Andersson och Nilsson menar att dagens kriminalpolitikiska syfte har förändrats, från att tidigare ha ingått i den sociala ingenjörskonsten till att istället bli en moralisk ingenjörskonst (2016, s. 156). Social ingenjörskonst syftar på en politik som baseras på forskning och noggrann planering med ändamålet att förbättra samhället och dess medborgare (ibid., s. 72, 155, 179). Moralisk ingenjörskonst handlar däremot om en politik vars syfte är att styra invånarnas uppfattningar genom moraliskt fördömande av icke-önskvärt beteende, där de moraliska budskap som önskas skicka är det enda som spelar någon roll (ibid., s. 155-156, 180).

3.3.7 Sammanfattning

I detta kapitel har jag gått igenom de begrepp och teorier som kommer att användas för att analysera det valda materialet. De utgörs dels av fyra straffrättsliga begrepp: vedergällning, som enbart syftar till att straffa den kriminella, individualprevention, som går ut på att förebygga brott genom att låsa in kriminella, allmänprevention, vilket syftar till att förebygga brott genom hot om straff, samt reparativ rättvisa, vilket är en utomrättslig påföljd som går ut på att ge upprättelse till offret. Dessa begrepp kommer att användas för att kunna förstå och belysa latent antaganden och betydelser i riksdagspartiernas straffrättsliga politik. De sex resterande begreppen och teorier är: brottsofferframställning, vilket är en generell konsensus kring brottsoffrets betydelse och innebörd, massbrottssamhället, vilket är ett verklighetsanspråk som menar att kriminaliteten är utbredd och ständigt närvarande, allmänt rättsmedvetande, vilket är de allmännas inställning till brott och straff, offensiv och defensiv straffrätt, vilket är två olika typer av straffrätt som har olika mål och medel, symbolisk förnekelse, vilket innebär att straffa för att uppvisa makt och handlingskraft, samt social och moralisk ingenjörskonst, vilket är olika sätt att se på politikens roll och mål. Dessa sex begrepp och teorier kommer att användas för att belysa olika möjliga förklaringar till diskrepansen mellan straffrättspolitik och kriminologisk forskning, vilket görs genom att politiken analyseras utifrån dessa koncept.

4. Metod

4.1 Material

Det material som min analys utgår ifrån är:

Sverigedemokraternas valplattform, ”Kriminalpolitik” (2018)
Vänsterpartiets valplattform ”Rättvisa för det svikna Sverige” (2018)
Centerpartiets valplattform, ”Trygghet i hela landet” (2018)
Socialdemokraternas politiska riktlinjer, ”Ett starkt rättssamhälle” (2017),
Miljöpartiets partiprogram, ”Rättssäkerhet och trygghet” (2018)
Moderaternas partiprogram, ”Skärpt straffrättslig lagstiftning” (2018),
Kristdemokraternas partiprogram, ”Lag och rätt” (2018)
Liberalernas partiprogram, ”Straff” (2018).

Den ursprungliga avsikten var att använda samtliga partiers valplattform, för att på så sätt säkerställa att det är den mest uppdaterade politiken jag utgår ifrån, men då endast fyra av riksdagspartierna fastställt och publicerat sina valplattformar ännu (Maj 2018) var det inte möjligt. Liberalernas valplattform uteslöt jag då den till största delen består av direktions till partiets kampanjarbetare, och därför inte innehåller ett tillräckligt stort politiskt material för att adekvata slutsatser ska kunna dras. De partier som ännu inte släppt sina valplattformar har kontaktats angående detta, och de har alla försäkrat att den politik som finns på deras hemsidor även fortsättningsvis kommer att vara relevant och riktig. Detta bör inte vara något större problem, då de flesta partier (Vänsterpartiet och Miljöpartiet exkluderat) redan har valt att profilera sig inom kriminalpolitiken och valpolitiken bör därför inte skilja sig alltför mycket, även om det är tänkbart att kriminalpolitiska argument dras till sin spets i valtider. Det bör dock påpekas att Miljöpartiet, som alltså hittills valt att inte profilera sig i kriminalpolitiska frågor, beslutat sig för att vara ”tuffare” mot brottsligheten (Dagens Juridik 2018), vilket förmodligen kommer att gestaltas i deras valplattform.

Det material som fanns att tillgå skiftade från ett fåtal stycken (Vänsterpartiet och Miljöpartiet) till flera sidor, men de flesta partiers kriminalpolitik utgörs av minst en sida text.

4.2 Metodval

Analysen av riksdagspartiernas kriminalpolitik utfördes utifrån kvalitativ innehållsanalys. Valet föll på denna metod då den syftar till att åskådliggöra bakomliggande teman i dokument, vilket behövs för att kunna förstå de latent syften som förekommer i partipolitik (Bryman 2011, s. 505). Dessa teman framställs genom ett flertal noggranna genomläsningar av materialet, varigenom återkommande kategorier framträder som sedan sammanställs i teman (ibid., s. 506). Den kvalitativa innehållsanalysen kännetecknas av ett flexibelt

angreppssätt som eftersträvar en ständig bearbetning av de kategorier som tas fram (ibid., s. 505). Detta uppnås genom ett kontinuerlig återblickande på data, tolkning och analys, för att uppnå en tydlig samklang mellan dessa analysled (ibid, s. 505).

4.3 Genomförande

Analysen utfördes i enlighet med hur Denscombe beskriver den kvalitativa analysprocessen, vilken börjades med att samla in och sortera relevant material ur riksdagspartiernas politiska program (2009, s. 369). I samband med detta påbörjades även processen att bli bekant med det material som valdes ut, vilket intensifierades efter att jag var nöjd med det insamlade materialet. De politiska programmen lästes igenom frekvent för att möjliga underförstådda betydelser skulle kunna urskiljas, varefter tolkningen av datan påbörjades. Rörande den första av frågeställningarna letade jag efter kategorier och teman utifrån de straffrättsliga begrepp som presenterades ovan. Angående den andra frågeställningen framträdde vissa kategorier under läsningen och tolkningen av materialet, som sedan sammanställdes i större teman. Utifrån ett induktivt angreppssätt sökte jag sedan efter och valde ut teorier som kunde förklara dessa teman, vilket säkerställdes genom en iterativ bearbetning av data och teori (Bryman 2011, s. 28). I detta sammanhang är det även värt att poängtera att det rör sig om mina tolkningar av riksdagspartiernas straffrättsliga politik, dessa teman är alltså inget som uttryckligen står i texterna. Det är även möjligt att de tolkningar jag gör hade sett annorlunda ut om jag valt en annan typ av material, exempelvis partiledardebatter, då det rör sig om olika typer av sammanhang där olika typer av saker poängteras och framhålls.

4.4 Etisk reflektion

Det mest framträdande etiska problemet som jag ställdes inför var att vara saklig och objektiv i mina presentationer och analyser av riksdagspartierna, trots att jag kanske inte håller med om vare sig deras kriminalpolitik eller generella ideologi. Då jag anser mig själv vara mer eller mindre partiobunden upplevde jag att möjliga partisympatier inte influerade mitt arbete på något sätt. Det är dock viktigt att påpeka att jag röstade på ett specifikt parti i det förra riksdagsvalet, och jag kommer att rösta på samma parti i detta riksdagsval. Jag menar ändå att jag inte hyser några sympatier för något av partierna, samt att jag har behandlat samtliga partier med en lika hög grad av saklighet.

Jag upplevde dock att riksdagspartiernas beskrivningar av brottsligheten i Sverige i deras kriminalpolitik påverkade min saklighet i viss mån. Jag uppfattade många av dessa

beskrivningar som oärliga och manipulerande, med syftet att skrämman upp allmänheten och spinna vidare på narrativet att kriminaliteten är en överhängande fara för att på så sätt vinna röster. Vissa av dessa beskrivningar påverkade och upprörde mig till den grad att jag tog pauser från mitt läsande och analyserande, för att på så sätt kunna ha ett sansat och lugnt sinnelag vid mitt arbete. Jag upplevde att detta fungerade väl och jag vidhåller att samtliga av mina analyser och framställningar är sakligt genomförda och presenterade.

5. Analys

I detta avsnitt kommer jag först analysera utifrån den första frågeställningen, Hur överensstämmer riksdagspartiernas straffrättsliga politik med den kriminologiska forskning som finns på ämnet, genom att analysera riksdagspartiernas straffrättsliga politik utifrån de tre ovan nämnda straffteorierna såväl som reparativ rättvisa, vilket kommer ske partivis, följt av analysen utifrån den andra frågeställningen, vilket stöd finns det för olika förklaringsmodeller till detta förhållande mellan straffrättslig politik och forskning?

5.1. Överensstämmelse mellan forskning och straffrättspolitik

5.1.1. Sverigedemokraterna

I den kriminalpolitiska delen av SD:s valplattform presenterar partiet enbart ökade resurser till polisväsendet såväl som skärpta straff som lösningar på brottsproblemet (Sverigedemokraterna 2018, s. 5). De förespråkar ”breda straffskärpningar” och ”riktiga livstidsstraff” för grova brott såväl som ”krafttag mot sexualbrottslighet genom rejält skärpta straff” (ibid., s. 5). De lägger även fokus på straffrättslig proportionalitet och införandet av nya brottsrekvisit för hedersrelaterade brott (ibid., s. 5, 13).

SD specificerar inte vad dessa åtgärder är ämnade att leda till, vilket för övrigt inte något av partierna gör, men utifrån textens helhet är det möjligt att urskilja vissa tankegångar inriktade på vedergällning. De skriver att alltför få gärningsmän fälls för sina brott och att de som faktiskt gör det får för milda straff, samt att förtroendet för rättsväsendet är allvarligt skadat och att samhällskontraktet håller på att brista (ibid., s. 5).

Dessa passager är tydliga uttryck för vedergällning och den proportionalitetsprincip som är central för denna straffteori. De menar att straffen är oproportionerligt låga vilket har lett till de ovan nämnda följderna. De otaliga straffskärpningar som förespråkas är ett sätt att råda bot på det skadade förtroendet, men även för att säkerställa att gärningsmännen sonar för sina brott, vilket är ett klart exempel på den proportionalitetsprincip som vedergällning

förespråkar. Det är också troligt att SD menar att straffskärpningarna ska leda till lägre brottsnivåer, då de först beskriver ett brottspräglad Sverige och sedan presenterar en rad straffhöjningar som lösningar (ibid., s. 5). Detta skulle då innebära att de, förutom vedergällning, även utgår ifrån individualpreventionens antagna brottsförebyggande inkapaciteringseffekt och/eller allmänpreventionens antagna brottsförebyggande avskräckande effekt, eftersom de menar att straffhöjningar leder till lägre brottslighet vilket är klara uttryck för dessa båda straffteorier.

SD:s kriminalpolitik bygger alltså tydligast på vedergällning och proportionalitetsprincipen, men deras straffrättsliga politik skulle även kunna tolkas som uttryck för allmän- och individualpreventionens förmodade brottspreventiva effekter.

5.1.2 Liberalerna

I Liberalernas straffrättsliga del av partipolitiken presenterar partiet flera straffhöjningar och utvidganden av brottsrekvisit som svar på brottsproblemet, men de framhåller även att brottsförebyggande arbete är det viktigaste samt att ”allmänt skärpta straffskalor” inte är en rimlig lösning (Liberalerna 2018). De vill bland annat ”pressa tillbaka” den organiserade brottsligheten genom att höja straffen för de brottstyper dessa grupper ofta begår, höja straffen för kvinnofridsbrott och bostadsbrott då straffen inte står i proportion till brottet, samt slopa straffrabatten för ungdomar som återfaller i brott (ibid.).

De talar alltså om straff utifrån främst två perspektiv: dels menar de att ökade straff leder till minskad brottslighet, dels menar de att vissa straff inte står i proportion till brottet. Det förstnämnda är ett uttryck för antagandet att graden av sanktionsstränghet har en avskräckande effekt, vilket i stort saknar empiriskt stöd (Andersson & Nilsson 2016, s. 12), och/eller att den utökade fängelsestiden för de som döms leder till minskade brottsnivåer, vilket inte heller har empiriskt stöd (ibid., s. 10). Det sistnämnda är å andra sidan ett uttryck för den proportionalitetsprincip som är central inom vedergällning. Liberalerna menar att straffen av vissa brott, såsom kvinnofrids- och bostadsbrott, inte motsvarar den kränkning som offret utsätts för och därför inte står i proportion med varandra. Samtidigt som de alltså betonar proportionalitetsprincipen, menar de att ungdomar som återfaller i brott ska förverkas rätten till straffrabatt, vilket ju rubbar proportionaliteten mellan brott och straff för den samhällsgruppen.

Sammanfattningsvis kännetecknas Liberalernas straffrättspolitik av inslag av både vedergällning, i form av ett bristande konsekvenstänk vid framhållningen av proportionalitet, allmänprevention och/eller inkapacitering. I vissa fall har de konsekvenserna av straffet i

åtanke, i vissa ligger fokus på att gärningsmannen ska sona för sina handlingar.

5.1.3 Moderaterna

Moderaterna skriver i sin straffrättsliga del av partiets kriminalpolitik att strafflängden bör avgöras av gärningsmannens motiv, uppsåt och insikter såväl som den skada som förorsakats (Moderaterna 2018). De menar att straffets längd ska avgöras av en etisk och moralisk avvägning med utrymme för olika tolkningar (ibid. 2018). Vidare skriver de att straffen för många brott är för låga idag, däribland allvarliga fall av sexuellt ofredande, bostadsinbrott, mord, attacker mot blåljuspersonal och grova vapenbrott (ibid. 2018). De vill även ta bort straffrabatten för ungdomar och mängdrabatten, d.v.s. att gärningsmannen straffas för samtliga brott hen fälls för i rättegången och inte bara det allvarligaste av dem (ibid. 2018). De vill också införa strängare straff för återförbrytare samt införa en ny brottsreducering för grovt sexuellt ofredande (ibid. 2018). Moderaterna menar även att det straffrättsliga systemet bör användas i större utsträckning för att ”komma till rätta med brottslighet som begås av kriminella grupperingar” (ibid. 2018). De vill införa en särskild gängbestämmelse som ska leda till dubbla straff för gängmedlemmar om brotten de begår kan relateras till kriminella grupperingar. De vill också att det ska bli lättare att utvisa kriminella invandrare, även om återfallsrisk inte förekommer, samt att samhället på ett tydligare sätt ska skicka signaler mot grova brott genom bl.a. skärpta straff (ibid. 2018). De framhåller även att brottet ska stå i proportion till straffet.

Moderaternas straffrättsliga politik kännetecknas väldigt tydligt av vedergällning. De är väldigt tydliga med att vedergällningsprincipen ska styra valet av straff, då de skriver att straffets längd ska avgöras av en moralisk avvägning som tar bl.a. motiv och skada i beaktande, medan konsekvenserna av straffet inte får något utrymme alls. Denna bild förstärks av att de vill införa dubbla straff för gängtillhörighet och för återförbrytare, vilket tyder på att dessa omständigheter anses förstora gärningsmannens skuld och ansvar och därmed den skada hen måste sona. Vedergällningsprincipen blir även tydlig i och med att de menar att många straff idag är för låga och då de vill ta bort diverse straffrabatter, vilka kan förstås som uttryck för proportionalitetsprincipen.

Deras straffrättspolitik kännetecknas även av individualprevention och allmänprevention. Det är tydligt att de utgår ifrån att strängare straff leder till minskade brottsnivåer, då de förespråkar större straffrättslig användning för att ”komma till rätta” med den organiserade brottsligheten. De menar att användande av straffväsendets verktyg, det vill säga kriminaliseringar, påföljder och straffhöjningar, leder till att färre brott begås genom

avskräckning, moralbildning och inkapacitering.

Moderaternas straffrättsliga politik är på det stora hela baserad på antaganden och utgångspunkter som saknar vetenskapligt stöd, och präglas av motsägelser (Andersson & Nilsson 2016, s. 10, 12). De förespråkar proportionalitet mellan straff och brott samtidigt som de förespråkar för åtgärder som bryter mot densamma, såsom strängare straff för återförbrytare och dubbla straff för gängtillhörighet.

5.1.4 Kristdemokraterna:

I Kristdemokraternas kriminalpolitiska dokument framgår det att de kraftigt vill öka antalet poliser och motverka hedersbrott genom införandet av en ny brottsrubricering (Kristdemokraterna 2018). De vill även skärpa straffen för vålds- och sexualbrott, då de menar att det idag inte råder en proportionalitet mellan straff och brott (ibid.) De vill också ”stoppa stöldligor” genom att bland annat höja straffen för inbrott, och ”knäcka den organiserade brottsligheten” genom att bland annat höja straffen för gängkriminella (ibid.). Kristdemokraternas straffrättsliga politik baseras alltså på vedergällning, genom ett konsekvenslöst fokus på proportionalitet och därigenom tanken att den dömda ska sona för sitt straff, samt allmänprevention och individualprevention, genom att de menar att straffhöjningar för bostadsinbrott och gängkriminella kommer leda till att de ”stoppas” och ”knäcks”, vilka är tydliga uttryck för de brottsförebyggande effekter individual- och allmänprevention antas ha.

5.1.5 Centerpartiet

Centerpartiet skriver i sin valplattform att det behövs fler poliser och strängare straff för att kunna säkerställa säkerhet och trygghet i hela Sverige (Centerpartiet 2018, s. 11). För att råda bot på hotet från terrorism och radikaliserings menar Centerpartiet att det behövs mer resurser till rättsväsendet såväl som att straffen för dessa brott skärps (ibid., s. 11). De menar även att det behövs strängare straff för både sexualbrott och hedersrelaterad brottslighet, för att på så vis säkerställa att dessa kränkningar upphör (ibid., s. 12). Centerpartiets straffrättsliga politik fokuserar alltså enbart på straffteorierna allmänprevention, i form av avskräckning, och individualprevention, i form av inkapacitering, då de endast talar om ökade straff i ett brottsförebyggande syfte och inte som ett uttryck för vedergällning.

5.1.6 Vänsterpartiet

I Vänsterpartiets valplattform nämns ”straff” endast en gång, och då i samband med att de misskrediterar antagandet att höga straff leder till låga brottsnivåer (Vänsterpartiet 2018). De talar inte heller om rättsliga påföljder alls, utan lägger istället fokus på brottsförebyggande åtgärder som leder till ”ett rättvist samhälle”, såsom bekämpning av fattigdom (ibid.). De kan alltså inte sägas basera sin straffrättsliga politik på vare sig allmänprevention, vedergällning eller individualprevention, då de inte nämner straff eller påföljder alls. Vänsterpartiets syn på kriminal- och straffpolitik liknar istället den som fördes fram till 1960-talet, som var en del av den välfärdspolitik som syftade till att lösa sociala och strukturella samhälleliga problem och därigenom lösa brottsproblemet (Andersson & Nilsson 2016, s. 101).

5.1.7 Miljöpartiet

Miljöpartiet poängterar i sin kriminalpolitik att brottspåföljder främst ska verka rehabiliterande och brottsförebyggande, och det är även den enda gången de nämner straff överhuvudtaget (Miljöpartiet 2018). De menar att det brottspreventiva arbetet är viktigast, och att de mest betydelsefulla åtgärderna är de som minskar utsatthet och marginalisering i samhället (ibid.). De trycker även på att de som döms för narkotikabrott borde få vård som påföljd snarare än straff (ibid.). Miljöpartiet baserar alltså inte sin straffrättsliga politik på varken vedergällning eller allmän- och individualprevention, då de förespråkar straffet som ett rehabiliterande verktyg enbart. De nämner inte något som skulle kunna tolkas som ett uttryck för vedergällning, dock skulle deras fokus på brottsförebyggande i samband med straff kunna tolkas som ett uttryck för individualpreventionens inkapacitering och/eller allmänpreventions avskräckning, men då de även poängterar att de vill se vård istället för straff tycks ett sådant argument falla kort.

I likhet med Vänsterpartiet är alltså Miljöpartiets syn på kriminalpolitik lik den välfärdspolitik som fördes under 1960-talet, då de poängterar de sociala och strukturella orsakerna till brott. Deras syn på narkotikadömda stämmer mest överens med behandlingsdelen av straffteorin individualprevention, vilken har ett varierande vetenskapligt stöd som beror på vilken typ av behandlingsåtgärd som åsyftas (Weisburd et al. 2017, s. 315).

5.1.8 Socialdemokraterna

I Socialdemokraternas antagna politiska riktlinjer från kongressen 2017 framgår det att de vill motarbeta den organiserade brottsligheten genom att skärpa straffen för vapenbrott och grova

våldsbrott såväl som den övriga lagstiftningen som syftar till att försvåra situationen för de som tillhör den organiserade brottsligheten (Socialdemokraterna 2017, s. 13). De menar att rättssamhället ska ”reagera kraftfullt mot brottslighet” och straffen ska därför vara kännbara och förmedla samhällets värderingar och förtydliga det som skiljer rätt från fel, och de vill även motarbeta mäns våld mot kvinnor genom skärpta straff (ibid., s. 13-14). Men de menar samtidigt att kriminalpolitiken även ska motverka de förhållanden som leder till kriminalitet (ibid., s. 12). Socialdemokraterna vill därför bland annat motverka ojämlikheten i samhället och rikta sociala åtgärder mot ungdomar (ibid., s. 12-13).

Socialdemokraterna kombinerar alltså ett fokus på vedergällning med välfärdspolitik, allmänprevention och/eller individualprevention. Att de nämner straffskärpningar bland deras åtgärder för att minska mäns våld mot kvinnor visar att de utgår från att straffhöjningar, genom avskräckning och/eller inkapacitering, alltså allmän- och individualprevention, leder till lägre brottsnivåer. De poängterar även straffets moralbildande effekt, vilket är en del av allmänpreventionen, i och med att de ämnar förmedla samhällets värderingar och tydliggöra vad som är rätt och fel, vilket de menar kommer minska brottsbenägenheten. Deras betoning på att reagera kraftfullt mot kriminalitet och straffens kännbarhet visar att de även fokuserar en del på vedergällning, då straffens hårda stränghet ska få gärningsmannen att sona sitt brott. Slutligen visar även deras fokus på att minska brottslighet genom sociala och strukturella åtgärder att de också dels utgår ifrån den välfärdspolitik som Vänsterpartiet och Miljöpartiet förespråkar.

5.1.9 Generell analys

Det kan sägas att riksdagspartiernas straffrättsliga politik generellt sett kännetecknas av vedergällning och proportion mellan straff och brott, där endast Vänsterpartiet och Miljöpartiet bortgår från denna trend. Flera av partierna framhåller att gällande många brott är straffen idag för låga för den skada och kränkning som de innebär. Detta är tydliga uttryck för det fokus på handling och gärningsman som vedergällning för med sig. I de passager som rör proportionalitet menar inte riksdagspartierna att skärpta straff är till för att reducera brottslighet, utan endast att de syftar till att tillfoga lidande till gärningsmannen, som därigenom sonar för dennes handling.

I riksdagspartiernas straffrättsliga politik finns även passager om just straffhöjningars brottsminskande konsekvenser, vilka är uttryck för både allmänprevention och individualprevention. Detta förhållande mellan straff och brottsprevention är emellertid inte alltid specificerat, vilket gör det svårt att avgöra exakt vilken av dessa två straffteorier som

åsyftas, eller om det rentav är båda. Oavsett vilken av dessa straffteorier som partierna avser, finns det för dessa teorier inget eller svagt forskningsstöd (Andersson & Nilsson 2016, s. 10-12). Inget av partierna nämner heller den ökade återfallsrisk som uppkommer vid långa fängelsestraff eller de brottsreducerande effekter som kunnat uppmätas vid icke-frihetsberövande påföljder, vilket i sig visar att riksdagspartierna inte är alltför angelägna om att anpassa sig efter den kriminologiska forskning som finns tillgänglig. Vidare tar flera partier upp vikten av att brottsoffret får upprättelse och stöd, men inget parti nämner reparativ rättvisa och de positiva effekter för brottsoffret som den medför, trots att flera partier säger sig prioritera brottsoffret och stödet till dem, vilket även det visar att partierna inte är angelägna om att grunda kriminalpolitiken på forskning.

Överlag verkar det mesta av riksdagspartiernas straffrättsliga politik överensstämma väldigt lite med vad den kriminologiska forskningen säger fungerar, främst genom att de förespråkar straffteorier som motsäger den forskning som finns, allmän- och individualprevention, eller vars syfte endast är att straffa, vedergällning.

5.2. Möjliga förklaringar till diskrepansen mellan forskning och politik

Här följer analysen utifrån den andra frågeställningen, vilket sker genom en mer övergripande analys av samtliga partiers straffrättspolitik utifrån de övriga teorierna som presenterades ovan, det vill säga offensiv och defensiv straffrätt, allmänt rättsmedvetande, symbolisk förnekelse, brottsofferskap, massbrottssamhället samt social och moralisk ingenjörskonst.

5.2.1 Offensiv straffrätt

I riksdagspartiernas kriminalpolitik är det möjligt att urskilja den typ av straffrätt som Jareborg kallar den offensiva modellen. I denna straffrättstyp dominerar det sunda förnuftet och en följd av detta är att antaganden och utgångspunkter som inte alltid stöds av forskning får styra (Jareborg 1995, s. 30). Ett sådant antagande är att straffskärpningar leder till större brottsavskräckning, vilket tydligt framgår i Socialdemokraternas kriminalpolitik, där de under rubriken ”Kampen mot gängkriminalitet” skriver:

”Straffen för vapenbrott och grova våldsbrott ska vara kännbara och den lagstiftning som försvårar för den organiserade brottsligheten ska skärpas.” (2017).

I denna passage utgår Socialdemokraterna tydligt från utgångspunkten att högre straff korrelerar med minskad brottslighet, vilket talar för att den straffrättsmodell som de förespråkar är den offensiva. Detta stycke visar även på en annan central utgångspunkt i den

offensiva straffmodellen, nämligen att straffrätten bör användas som ett samhällsförändrande verktyg, då de menar att lagstiftningen ska lyckas styra och kontrollera medborgares beteenden (Jareborg 1995, s. 27). Ett avsnitt taget ur Moderaternas straffrättsliga politik påvisar denna syn på straffrätten på ett kanske ännu tydligare sätt:

”Det straffrättsliga systemet bör också mer än i dag användas för att komma till rätta med brottslighet som begås av kriminella grupperingar.” (2018).

Både Socialdemokraterna och Moderaterna visar genom dessa citat en vilja att använda straffrätten som ett verktyg i syftet att påverka brottsnivåer, vilket den defensiva straffrättsmodellen helt avfärdar (Jareborg 1995, s. 24).

En tredje central del av den offensiva straffmodellen, som båda ovanstående citat även visar på, är de kriminaliseringar och ökade frihetsberövanden som den medför (ibid., s. 30-31). Ju offensivare straffrätten är, desto oftare sker fler kriminaliseringar och nykriminaliseringar, och som en följd även fler frihetsberövande. Denna växelverkan påvisas i följande citat:

”Vad gäller det straffrättsliga systemet vill vi bland annat se en särskild straffskärpningsgrund som kan leda till dubbla straff för vissa brott som har ett samband med uppgörelser i kriminella grupperingar (gängbestämmelse) bör införas.” (Moderaterna 2018).

Moderaternas användning av den offensiva modellen leder i detta fall till att de vill införa nykriminaliseringar av gängbrottslighet, vilket, som en följd av de dubbla straffen, kommer innebära fler frihetsberövade genom dels förlängda fängelsestraff och dels då brott som tidigare inte hade lett till fängelsestraff nu gör det.

5.2.2 Allmänt rättsmedvetande

Det allmänna rättsmedvetandet får i dagens kriminalpolitiska debatt ett stort utrymme, då politiker formar de kriminalpolitiska åtgärder som tas utifrån vad de tror är det allmänna rättsmedvetandets vilja (Andersson & Nilsson 2016, s. 162). Detta förhållande mellan politiker och allmänheten kan tydligt utrönas i följande citat:

”För varje brott som begås tilltar människors otrygghet. Samtidigt visar undersökningar att förtroendet för polisen minskar. Denna kombination riskerar att påverka tilliten till rättssamhället. För att mota en sådan utveckling krävs kraftfulla satsningar på ökad lokal polisiär närvaro, ökade resurser för att utreda och lagföra begångna brott, och andra trygghetsskapande åtgärder.” (Centerpartiet 2018).

Centerpartiet visar mycket tydligt hur det allmänna rättsmedvetandets uppfattning av samhället, genom upplevd otrygghet och minskat förtroende, föranleder de kriminalpolitiska åtgärderna. Det allmänna rättsmedvetandet tycker, och politiker reagerar. De faktiska förhållandena i samhället spelar mindre roll, det är allmänhetens uppfattning, som politiker i allra högsta grad godtyckligt estimerar, som avgör (Andersson & Nilsson 2016, s. 163). Detta påvisas påtagligt i ett annat citat från Centerpartiets kriminalpolitik:

”Sverige är i grunden ett tryggt och säkert land, men den oro som sprider sig måste tas på allvar.” (Centerpartiet 2018).

Centerpartiet påpekar alltså att Sverige är ett tryggt land, men framhåller samtidigt att allmänhetens rättsmedvetande inte håller med om detta, vilket måste ”tas på allvar”. Även när politiker menar att allmänheten har fel används den alltså som bas för kriminalpolitiska åtgärder. Detta talar för Andersson och Nilssons argument att det allmänna rättsmedvetandet alltid tas i beaktande av politiker, trots att allmänhetens kriminalpolitiska kunskaper är minimala (2016, s. 163).

Även följande citat från Moderaterna påvisar att det allmänna rättsmedvetandet är ständigt närvarande angående kriminalpolitik:

”Sexuella ofredanden utförda av ungdomar i grupp i offentliga miljöer har på senare tid uppmärksammats allt mer. Samhället måste markera tydligare mot grova brott och ett av många skärpta straff” (Moderaterna 2018).

Moderaterna skriver alltså att det faktum att dessa brott har uppmärksammats, det vill säga att allmänheten har reagerat på dem, ligger till grund för straffskärpningar. Denna passage visar tydligt hur det allmänna rättsmedvetandets vilja går igenom. Huruvida straffskärpningar av sexuella ofredanden behövs eller inte är ovidkommande, det enda som spelar någon roll är vad det allmänna rättsmedvetandet säger.

5.2.3 Symbolisk förnekelse

Enligt Garland har staterna, sedan andra världskrigets slut, kontinuerligt förlorat makt, vilket tillsammans med höga brottsnivåer, drivit staterna till att påpeka att de inte själva kan kontrollera brottsligheten utan att det är hela samhällets uppgift (1996, s. 446-450). Detta är dock inte något som kan påvisas i riksdagspartiernas kriminalpolitik, då enbart Socialdemokraterna framhåller detta förhållande (Socialdemokraterna 2017). En möjlig förklaring till detta skulle dock kunna vara att de, som regeringsparti, är mer angelägna om att påpeka att det inte bara är dem som är ansvariga för att hantera brottsligheten, för att inte

förlora kredibilitet i brottsfrågan. Detta är dock något som inte återspeglas i det andra regeringspartiet Miljöpartiet, men det skulle i sin tur kunna bero på att de inte utmärkt sig alls lika mycket som andra partier i kriminalpolitiken. Detta skulle kunna vara en förklaring till varför de inte, likt Socialdemokraterna, påtalar detta för att ”skydda” sig själva. Det kan även tänkas att oppositionspartierna inte trycker på detta förhållande för att kunna kritisera regeringen för att inte ha kunnat ta itu med brottsproblemet.

Generellt sett tycks alltså inte riksdagspartierna förespråka stränga straff i ett syfte att uppvisa sin makt och för att förneka att de förlorat kontrollen över brottsnivåerna, Garland framhåller dock att staterna även använder sig av stränga straff för att visa handlingskraft, vilket flera av riksdagspartierna verkar göra. Till exempel skriver Liberalerna att:

”Den organiserade brottsligheten måste pressas tillbaka. Brott som typiskt sett begås av organiserade ligor, till exempel vapensmuggling eller andra grova vapenbrott, måste ge hårdare straff”. (2018).

Denna passage visar att Liberalerna framhåller att den organiserade brottsligheten inte motarbetas tillräckligt, vilket de menar strängare straff hade rätt bot på. Liberalerna försöker alltså visa att de tar seriöst på den organiserade brottslighetens utbredning genom att förespråka hårdare straff. Ett liknande resonemang påvisas i följande citat från Sverigedemokraternas kriminalpolitik, där partiet presenterar en rad lösningar på brottsproblemet:

”Införa breda straffskärpningar och särskilt höja minimistraffen för upprepade och grova brott, gränsöverskridande brottslighet, särskilt smuggling av vapen och införa riktiga livstidsstraff för de särskilt farliga brottslingarna” (2018).

Sverigedemokraterna anser alltså att det inte har gjorts tillräckligt mycket för att ta itu med brottsproblemet, vilket deras förslag på skärpta straff gör. Även i Sverigedemokraternas kriminalpolitik förknippas alltså strängare straff med krafttag mot brottsligheten.

5.2.4 Brottsofferskap

Den konsensus kring brottsoffrets kriminalpolitiska betydelse som Tham skriver om (2011, s. 26) tycks i allra högsta grad vara närvarande i riksdagspartiernas partipolitik.

Kristdemokraterna skriver att ”Vi står på brottsoffrets sida. De som faller offer för brott ska kunna förvänta sig det stöd och den upprättelse som de har rätt till.” (2018), Miljöpartiet att ”Rättspolitikerna ska sätta brottsoffret och dennes utsatthet i centrum” (2018), och Sverigedemokraterna skriver att de vill ha ”Ett samhälle där brottsoffer får stöd och

upprättelse medan gärningsmännen får ett straff i rimlig proportion till brottets allvarlighet” (2018). Dessa tre citat visar dels brottsoffrets betydelse för kriminalpolitiken, och dels att det anses vara statens ansvar att tillgodose brottsoffrets behov (Tham 2011, s. 31-32).

Citaten visar även på den generella uppfattningen att bestraffningen av gärningsmannen medför upprättelse för dennes offer (ibid., s. 28). Den kränkning brottsoffret utsätts för anses endast kunna gottgöras genom att gärningsmannen själv får plikta, vilket tydliggörs ytterligare i följande citat från Sverigedemokraterna:

”De få gärningsmän som faktisk fällt för grova brott slipper undan med milda straff, medan deras offer varken får stöd eller upprättelse.” (2018).

Offrets upprättelse sätts alltså i relation till gärningsmannens straff, då Sverigedemokraterna i detta fallet menar att straffen är alltför låga för att offrets upprättelse ska kunna förverkligas. Detta förhållande påvisas ytterligare i Liberalernas kriminalpolitik:

”I dag kan rasistiska motiv ge hårdare straff för ett brott. Vi vill på samma sätt att hedersmotiv ska leda till skärpta straff” (2018).

Liberalerna menar alltså det bakomliggande motivet till ett brott i vissa fall ökar den kränkning som offret utsätts för, vilket då borde resultera i längre straff för att öka det lidande som gärningsmannen måste plikta med för att sona sina handlingar.

5.2.5 Massbrottssamhället

Massbrottssamhällets kvalitativa uppfattning av brottsligheten som en ständigt närvarande fara påverkar enligt Andersson & Nilsson kriminalpolitikens utformning (2016, s. 160). Detta är något som går att urskilja i riksdagspartiernas kriminalpolitik, inte minst genom alla de kvalitativa beskrivningar av brott som förekommer. Ett tydligt exempel på detta finnes i Sverigedemokraterna valplattform, där de skriver att:

”Vårt land mår inte bra. Kvinnor, barn och äldre tvekar att gå ut ensamma kvällstid samtidigt som brutala inbördeskrig utkämpas mellan rivaliserande förortsgäng. Poliserna och deras familjer beskjuts i hemmen och får sina bilar sprängda i attentat medan stödet uppifrån lyser med sin utevaro.” (2018).

Sverigedemokraterna målar här upp en brottspräglad bild av Sverige, vilket tidigare i uppsatsen har konstaterats att så inte är fallet (Andersson & Nilsson 2016, s. 159). De kvalitativa, och inte alltid verklighetstroga, beskrivningarna får sedan agera som utgångspunkt för de kriminalpolitiska åtgärder som anbefalls. Sverigedemokraterna visar prov

på detta, genom att, utifrån denna uppmålade bild, advocera för fler poliser och strängare straff vilket de menar ”verkar för ett Sverige där människor ska kunna känna sig trygga – oavsett tid på dygnet, oavsett plats” (2018).

Ett annat klart exempel på massbrottssamhällets inverkan lyder:

”Gängbrottslighet, vapenbrott och det dödliga våldet är fullständigt oacceptabelt. Att barn faller offer för dödligt våld, kvinnor känner otrygghet i sitt eget bostadsområde och unga lockas till kriminella miljöer kräver handlingskraft. Vi vägrar acceptera framväxten av ett rädslans Sverige.” (Socialdemokraterna 2018).

Socialdemokraterna skildrar, likt Sverigedemokraterna, en brottsplågad avbildning av Sverige som ”kräver handlingskraft”, vilken används som grundval som för de kriminalpolitiska åtgärder som de förordar.

5.2.6 Social och moralisk ingenjörskonst

Den moraliska ingenjörskonsten handlar om att skicka ut moraliska budskap genom fördömande av oönskat beteende, i ett syfte att styra invånarnas handlande (Andersson & Nilsson 2016, s. 155-156, 180). Andersson & Nilsson (ibid.) menar att detta synsätt präglar dagens kriminalpolitik, vilket även följande citat av Socialdemokraterna tycks peka på:

”Rättssamhället ska alltid reagera kraftfullt mot brottslighet. Genom de påföljder ett brott får demonstrerar vi våra värderingar och befäster vad som är rätt och fel. Den som begår brott ska räkna med kännbara straff.” (2017)

Här kan vi alltså se tankarna om att fördömande av oönskat beteende kommer leda till att ”vad som är rätt och fel” förtydligas, vilket kommer minska ”felaktigt” beteende. Den sociala ingenjörskonsten, däremot, syftar till att förbättra samhället och medborgarna i det, vilket sker genom grundlig planering och i enlighet med forskning (Andersson & Nilsson 2016, s. 72, 155, 179). Denna typ av ingenjörskonst går att hitta i Vänsterpartiets och Miljöpartiets kriminalpolitik:

”Det viktigaste brottsförebyggande arbete, det sker genom att minska marginaliseringen och utsattheten i samhället” (Miljöpartiet 2018).

”För den som på allvar vill minska våld och kriminalitet är grunden att bygga ett rättvist samhälle.” (Vänsterpartiet 2018).

Här ser vi tydligt hur Vänsterpartiet och Miljöpartiet lägger fokus på att förbättra samhället genom strukturella och sociala åtgärder, och därigenom förbättra medborgarna. Till skillnad

från de övriga riksdagspartierna anser de att brottslighetens orsaker finns att hitta i samhället, varpå det blir orimligt att advocera för högre straff för att förmedla vad som är rätt och fel eftersom det inte är det som brottsligheten bottenar i. Detta skulle kunna förklara varför vare sig Miljöpartiet eller Vänsterpartiet framhåller höga straff i sin kriminalpolitik, vilket de övriga partierna gör. Men samtidigt kvarstår faktumet att även Socialdemokraterna talar om att samhället är skyldigt till kriminalitet men ändå förespråkar straffskärpningar. Detta skulle i sin tur kunna bero på att de historiskt sett varit talesmän för den sociala ingenjörskonsten och därför kvarstår den som en del av deras identitet och arv, men att den förändrade synen på brott och straff i samhället, och den ökade betydelsen den har över politiken, utövar ett större inflytande på deras kriminalpolitik än den sociala ingenjörskonsten.

5.2.7 Generell analys

Gällande den andra frågeställningen kan samtliga teorier sägas förklara dels varför vissa partier förespråkar kriminalpolitiska åtgärder som går emot den kriminologiska forskningen, och dels varför vissa inte gör det. Vissa av riksdagspartierna tycks använda den offensiva straffrättsmodellen, vilket synliggörs genom förespråkandet av straffrätten som ett samhällsförändrande verktyg, genom antagandet att högre straff innebär lägre brottslighet samt genom de kriminaliserings- och frihetberövandekonsekvenser som följer. Även det allmänna rättsmedvetandet tycks influera kriminalpolitiken, till och med i de fall där politikerna är medvetna om, och poängterar, allmänhetens bristande kunskaper. Rörande symbolisk förnekelse kan riksdagspartierna inte sägas använda sig av stränga straff för att visa sin makt samt förneka att de förlorat kontrollen över brottsproblemet, men deras kriminalpolitik visar dock att de förespråkar straffhöjningar för att uppvisa handlingskraft mot brottsligheten. Riksdagspartier verkar även värna om brottsoffret och ha deras upprättelse i åtanke när de beslutar om straffstränghet, vilka anses vara tätt sammankopplade. Vidare kan även massbrottsamhället konstateras utöva visst inflytande över kriminalpolitiken, genom att tillhandahålla ett verklighetsanspråk som kräver drastiska åtgärder. Slutligen kan Vänsterpartiets och Miljöpartiets fokus på social ingenjörskonst förklara varför deras straffrättsliga politik inte framhåller hårdare straff som lösningen på brottsproblemet, eftersom brottslighetens orsaker anses bottena i något som straffskärpningar inte kan råda bota på.

Alla dessa teorier kan i stor mån kopplas till varandra. Massbrottsamhällets verklighetsanspråk lägger den bas som dessa fenomen utgår från, vare sig det rör sig om den påverkan den har på allmänhetens uppfattning av brott, rättfärdigandet av den offensiva straffrättsens latenta syfte att stilla allmänhetens oro för brott, eller den symboliska

förnekelsens avsikt att visa handlingskraft mot den ökade brottsligheten. Det kan även handla om brottsoffrets nyvunna vikt som även den påverkar det allmänna rättsmedvetandet genom att offrets upprättelse, som uppnås genom straffandet av gärningsmannen, läggs i fokus, eller förbindelsen mellan den moraliska ingenjörskonstens fördömande och den offensiva straffrättens snarlika folkpedagogiska syfte. Dessa begrepp är alla förbundna med varandra, på ett eller annat sätt, och bör inte tolkas som om de existerade i ett vakuum. De ska alltså förstås, inte som enskilda, utan snarare som en mängd överlappande samspelande fenomen, som alla bidrar till att skapa förutsättningarna för den kriminalpolitik som vi har idag.

6. Slutsatser och återkoppling till tidigare forskning

I den här uppsatsen har jag undersökt diskrepansen mellan forskning och riksdagspartiernas straffrättspolitik, som möjliga förklaringar till detta. Av de åtta riksdagspartierna är det endast Vänsterpartiet och Miljöpartiet vars straffrättsliga politik inte utgår ifrån straffteorier som saknar eller har ett litet stöd i den kriminologiska forskningen, d.v.s. individual- och allmänprevention, eller straffteorier som inte berörs av kriminologisk forskning, d.v.s. vedergällning. Vänsterpartiet och Miljöpartiets avvikande kriminalpolitik beror helt enkelt på att de inte lägger fokus på straffrättslig politik och därför saknar den delen. Generellt överensstämmer alltså riksdagspartiernas straffrättspolitik relativt lite med den kriminologiska forskningen.

Samtliga av de kriminologiska teorier som användes för att analysera riksdagspartiernas straffrättsliga politik kan sägas påverka och möjliggöra den kriminalpolitik som förs idag. De bör dock inte ses som enskilda fenomen, utan de är snarare sammankopplade och överlappande.

Frost och Clear menar att hur vi ser på straff beror på hur vi ser på orsakerna till brottet (2009, s. 172). De skriver att i takt med att USA:s syn på brottslighetens orsaker förändrades, förändrades även sättet USA såg på straff, från att ha framställts som något som till stora delar var negativt, till att istället framföras som något som var för slappt mot kriminella (ibid., s. 172-173). Detta är ett resultat som även min uppsats delvis visar, då både Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att kriminalitetens orsaker står att finna i samhällsliga strukturer och sociala problem, vilket är en del av den sociala ingenjörskonst som lägger fokus på att förbättra samhället och därigenom förbättra människan. Ett sådant politiskt perspektiv ser den kriminelle som rehabiliteringsbar och som en människa som samhället har svikit, vilket möjliggör för en syn på straff som inkorporerar detta synsätt. Detta är något som även också Miljöpartiet och Vänsterpartiet gör. De övriga partiernas syn på straff, och även

brottslighetens orsaker som en brist på kontroll, överensstämmer till stora delar med den synen som växte fram i USA under 1970-talets andra hälft, det vill säga en som kontinuerligt förespråkar högre straff. En slutsats som är möjlig att dra är att social ingenjörskonst eller, som Frost och Clear uttrycker det, synen på brottslighetens orsaker, är tätt förknippat med en straffrättspolitik som inte lägger fokus på höga straff, och som därmed överensstämmer mer med den kriminologiska forskningen. Det parti som dock står ut i detta resonemang är Socialdemokraterna som förespråkar högre straff samtidigt som de framhåller att brottslighetens orsaker ligger hos samhället, vilket har diskuterats tidigare i uppsatsen. Jag vidhåller dock att en sådan slutsats fortfarande är möjlig att dra, då Socialdemokraterna mer verkar hålla fast vid samhällets brottsskapande skuld som en kvarglömma av sitt tidigare arv, än något som de uttryckligen förespråkar i den kriminalpolitik de för. I samband med detta är det även passande att påpeka att jag inte anser att det från Vänsterpartiets och Miljöpartiets sida, och alltså från den sociala ingenjörskonstens sida, rör sig om att en vilja att pragmatiskt efterfölja den kriminologiska forskning som finns, utan helt enkelt att de förespråkar en samhällssyn som *råkar* ligga i linje med vad den kriminologiska forskningen säger. Detta är något som exempelvis kan ses genom att dessa partier, liksom de övriga riksdagspartierna, inte nämner de forskningsresultat rörande återfallsrisk och dylikt som togs upp tidigare i uppsatsen.

Vidare menar både Tham (2011) samt Nilsson och Andersson (2016) att kriminalpolitiken har blivit alltmer politiserad och förlorat dess vetenskapliga förankring, vilket även den här uppsatsen visar. Nilsson och Andersson menar dock även att detta gäller för samtliga riksdagspartier, medan min undersökning visar att Vänsterpartiet och Miljöpartiet bryter detta mönstret, i alla fall delvis, genom att inte förespråka straffskärpningar.

7. Källförteckning

Andersson, Robert & Nilsson, Roddy (2016). Svensk kriminalpolitik. Upplaga 2. Stockholm:Liber.

Braithwaite, J. 2016 Restorative Justice and Responsive Regulation: The question of evidence. RegNet Working Paper No. 51, School of Regulation and Global Governance (RegNet)

Bryman, Alan (2011). Samhällsvetenskapliga metoder. Stockholm: Liber AB

Frost, Natasha & Clear, Todd (2009). Understanding mass incarceration as a grand social experiment. Emerald Insight Studies in Law, Politics, and Society, Special Issue: New Perspectives on Crime and Criminal Justice, Volume 47, 159–191. Emerald Group Publishing Limited

Garland, David (1996). The british journal of criminology, vol. 36, No. 4. S. 445-471. The limits of the sovereign state. Strategies of crime control in contemporary society.

Jareborg, Nils (1995). Vilken sorts straffrätt vill vi ha? I Varning för straff, Dag Victor (red.) Stockholm : Fritze 19-37.

Nagin, Daniel S. (2013). Deterrence in the twenty-first century: A review of the evidence. Heinz College Research: Heinz College.

Sarnecki, Jerzy (2009). Introduktion till kriminologi. Studentlitteratur AB: Lund

Tham, Henrik (2011). Brottsoffrets uppkomst och utveckling som offentlig fråga i Sverige. I Lernestedt, Claes & Tham, Henrik (red.) Brottsoffret och kriminalpolitiken. Stockholm: Nordstedts Juridik AB. S. 23-49

Weisburd, David & Farrington, David P. & Gill, Charlotte (2017). What works in crime prevention and rehabilitation. Lessons from systematic reviews. New York: Springer

Riksdagspartiernas kriminalpolitiska politik:

Centerpartiet (2018). Valplattform, ”Trygghet i hela landet”.

<https://www.centerpartiet.se/download/18.3ebc896a160b99834804931/1517573152282/Valplattform%202018.pdf> [2018-05-06]

Dagens juridik (2018). Miljöpartiet: "Vår rättspolitik är mer positiv" - men partiet vill bli tuffare, 2018-03-22 <http://www.dagensjuridik.se/2018/03/miljopartiet-var-rattspolitik-ar-mer-positiv-men-partiet-vill-bli-tuffare> [2018-05-06]

Kristdemokraterna. Partiprogram, Lag och rätt

<https://kristdemokraterna.se/lag-och-ratt/> [2018-05-06]

Liberalerna (2018). Partiprogram, Straff

<https://www.liberalerna.se/politik/straff/> [2018-05-06]

Miljöpartiet (2018). Partiprogram, Rättssäkerhet och trygghet.

<https://www.mp.se/om/partiprogram/manniskan#2.2> [2018-05-06]

Moderaterna (2018). Partiprogram, Skärpt straffrättslig lagstiftning.

<https://moderaterna.se/skarpt-straffrattslig-lagstiftning> [2018-05-06]

Socialdemokraterna (2017). Politiska riktlinjer antagna under partikongress, Ett starkt rättssamhälle.

<https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/var-politik/arkiv/kongress-2017/trygghet-i-en-ny-tid---politiska-riktlinjer.pdf> [2018-05-06]

Sverigedemokraterna (2018). Valplattform, Kriminalpolitik.

<https://sd.se/wp-content/uploads/2018/02/Valplattform-2018.pdf> [2018-05-06]

Vänsterpartiet (2018). Valplattform, Rättvisa för det svikna Sverige.

<https://www.vansterpartiet.se/app/uploads/2018/04/Valplattform-2018.pdf> [2018-05-06]